

Kontakt

Lennart Karlsson
lennart.karlsson@srf.nu
08-399160

Dnr 044/2025

REMISSVAR

2025-05-21

Adressat

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

**Remissvar på betänkandet Fler vägar till arbetslivet SOU
2024:74, dnr U2024/02591**

Synskadades Riksförbund, SRF, är landets främsta företrädare för personer med synnedsättning och lämnar härmed remissvar på rubricerat betänkande.

Sammanfattning

Synskadades Riksförbund stödjer ambitionen att fler personer ska ges möjlighet att klara gymnasieskolan, få yrkesbehörighet och kunna försörja sig, bland annat genom de föreslagna nya praktiskt inriktade yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng.

Vi är emellertid kritiska till att funktionshinderperspektivet i hög grad saknas i utredningen trots att unga med funktionsnedsättning har svårare än andra att ta sig igenom och avsluta sina gymnasiestudier. Analysen brister därmed och följaktligen även förslagen på åtgärder. Vi efterlyser bland annat:

Kompetenshöjande insatser för pedagoger om olika funktionsnedsättningar, konsekvenser av dessa i studiesituationen och vilka stöd som underlättar.

Stöd vid praktiska moment i undervisningen och i samband med arbetsplatsförlagt lärande. För synskadade kan det handla om möjligheter till ledsagning, tillgång till hjälpmedel och annan lämplig anpassning på en arbetsplats.

Förstärkt studievägledning för elever med funktionsnedsättning för att hitta rätt i ett snårigt system av studievägval.

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2

Övergripande synpunkter

Synskadades Riksförbund ser positivt på utredningens förslag för att öppna fler möjligheter till praktiskt inriktade gymnasieval och i förlängningen en snabbare övergång till arbete och egen försörjning. Det finns en efterfrågan på mer praktiskt inriktade yrkesmöjligheter bland personer med synnedsättning, precis som i andra grupper. Huvudförslaget, ett nytt gymnasialt yrkesprogram omfattande 1 900 gymnasiepoäng, med mindre teoretiskt innehåll är således bra. Men det förutsätter att det nya programvalet faktiskt blir tillgängligt och kan fungera för så många som möjligt.

I sin uppföljning av funktionshinderpolitiken för 2024 konstaterar Myndigheten för delaktighet, MFD, att personer med funktionsnedsättning i högre grad än övriga befolkningen endast har förgymnasial utbildning, 13 procent jämfört med 24 procent för befolkningen i stort. Det är fler personer med funktionsnedsättning som inte slutför sina gymnasiestudier. Antalet anmälningar om bristande tillgänglighet inom utbildning har ökat från 84 till 334 under perioden 2015–2023, en ökning med nästan 300 procent.

Att det ser ut så här borde rimligen ha fångats upp i de analyser som gjorts inom ramen för utredningen. Synskadades Riksförbund anser att en jämlik tillgång till olika utbildningsalternativ måste vara utgångspunkten när gymnasieskolan förändras. I konsekvensens namn behöver snedrekrytering och problem med bristande tillgänglighet motverkas. Vi tror att de föreslagna nya yrkesprogrammen på gymnasieskolan skulle kunna vara ett bra alternativ för många med funktionsnedsättning som idag har svårt att komma vidare i sin utbildning. Men då behövs förstås åtgärder som specifikt syftar till att fånga upp denna grupp.

Nedan ger vi några förslag på sådana åtgärder som skulle underlätta för gymnasiestuderande med synnedsättning och för personer med andra funktionsnedsättningar.

1. Ökad kompetens om olika funktionsnedsättningar för pedagoger. Allmänt sett är kunskaperna om olika funktionsnedsättningar och vad de innebär i en studie- eller arbetssituation mycket begränsade. Ett förslag är att ta fram kurspaket i "funktionshinderkunskap", som kan ingå i lärarutbildningar eller i kompetenshöjande fortbildning av lärare.
2. Förstärk stödet för elever med funktionsnedsättning i samband med praktiska moment i yrkesprogrammen och vid praktik/arbetsplatsförlagt lärande. Synskadade elever kan till exempel behöva ledsagningshjälp för att inledningsvis kunna orientera sig på en arbetsplats och röra sig säkert. Ibland behöver hjälpmedel finnas på plats eller andra anpassningar göras för att arbetsuppgifter ska fungera.
3. Ge elever med funktionsnedsättning tillgång till fördjupad studie- och yrkesvägledning. De föreslagna nya utbildningsvalen kan vara svåra att förstå och överblicka för elever i allmänhet. För de som har extra utmaningar blir det ännu svårare. SYV behöver därför ges en mer aktiv roll och ge återkommande rådgivning över längre tid.

Med vänlig hälsning

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND

Niklas Mattsson
Förbundsordförande